

TER ONDERTEKENING

Aan: VO

Voortgezet Onderwijs

Van
5.1.2.e

Datum
05 december 2022

Referentie

Bijlagen
Notitie eerder inzicht in cijfers

Intern OCW afgestemd
DUO

Extern OCW afgestemd
College voor toetsen en
examens (CvTE)

nota

Kamerbrief staatsexamens 2022

Aanleiding

In bijgevoegde kamerbrief blikt u terug op het verloop van de staatsexamens 2022 en de behaalde resultaten. Tevens informeert u de Tweede Kamer over de voortgang op de verbeteragenda staatsexamens vo en de uitvoering van de motie De Hoop over het monitoren van de extra voorzieningen voor staatsexamenkandidaten.¹

Geadviseerd besluit

- Door het ondertekenen van de brief gaat u akkoord met het verzenden van de Kamerbrief over de staatsexamens 2022 naar de Tweede Kamer.
- Gaat u ermee akkoord dat voor het eerder inzicht geven in resultaten voor staatsexamenkandidaten toe wordt gewerkt naar een structurele oplossing binnen de verbeteragenda staatsexamens vo?
- Gaat u ermee akkoord dat er wordt toegewerkt naar een claim bij voorjaarsnota 2023 voor de uitvoering van de verbeteragenda staatsexamens vo?

Kernpunten

In de brief gaat u in op de volgende zaken:

- De staatsexamens zijn in 2022 goed verlopen. Wel was er wederom sprake van een hoge druk op de staatsexamenorganisatie. Deze werd deels veroorzaakt door de bijzondere maatregelen die in 2022 golden en deels door beperkingen in de beschikbaarheid van examenbetrokkenen.
- De resultaten en slagingspercentages van 2022 worden weergegeven in de staatsexamenmonitor 2022. De belangrijkste conclusies zijn:
  - Er is een lichte daling zichtbaar in het aantal vo-kandidaten. Het aantal vso-kandidaten is vergelijkbaar met het aantal in 2021.
  - In 2022 is voor alle schoolsoorten een lichte daling zichtbaar van het slagingspercentage.
  - Voor de kernvakken Nederlands, Engels en Wiskunde geldt dat de gemiddelden een stabiel beeld laten zien. Het gemiddelde eindcijfer voor Nederlands was in 2021 een 6,2 en in 2022 ook. Voor Engels was het gemiddelde eindcijfer in 2021 een 7,2 en in 2022 ook. Voor wiskunde was het gemiddelde eindcijfer in 2021 een 5,8 en in 2022 een 5,7.

¹ Kamerstuk 31289, nr. 511

- In 2022 maakte 11,1% van de kandidaten gebruik van de duimregeling om te kunnen slagen. In 2021 was dit 11,4% van de kandidaten.
- Het grootste deel van de vo- en vso-kandidaten die een herkansing maakte koos ervoor om gebruik te maken van de uitgebreide herkansingsregeling en twee vakken te herkansen in plaats van één vak.
- U informeert de Kamer over de voortgang van de verbeteragenda staatsexamens vo. In deze agenda werkt het CvTE toe naar een toekomstbesteding staatsexamen door onderzoeken en experimenten in de examenpraktijk uit te voeren. Het doel is om het staatsexamen in de toekomst te flexibiliseren en blijvend passend te maken voor de doelgroep. De belangrijkste resultaten zijn:
  - Het CvTE en DUO zijn een onderzoek gestart naar de terugtrekkingen en no-shows onder kandidaten, doen onderzoek naar passende randvoorwaarden voor examinatoren (waaronder de vergoedingen) en kijken naar de mogelijkheden om van de huidige jaarplanning af te wijken. De komende jaren worden deze onderzoeken vervolgd en de eerste resultaten verwacht.
  - Het afgelopen jaar is een pilot gestart naar de inzet van vso-docenten bij de afname van mondelinge college-examens op de eigen school. De eerste resultaten van deze pilot waren positief en volgend jaar wordt deze herhaald en uitgebreid.
  - Om te zorgen voor een betere aansluiting van het staatsexamen bij de vso-doelgroep heeft het CvTE in 2022 wederom ingezet op het verbeteren van de informatievoorziening aan betrokken scholen en vso-kandidaten. Ook is een onderzoek gestart naar de kwaliteit van de vakinformatie (vergelijkbaar met het PTA in het reguliere vo) en is aandacht gevraagd voor de inzet van de vertrouwenspersoon bij het college-examen. Deze acties worden het komende jaar gecontinueerd.
- U informeert de Kamer over uitvoering van de motie van het lid De Hoop over de monitoring van extra voorzieningen voor staatsexamenkandidaten. Uit de monitoring van het CvTE en DUO in samenwerking met LBVSO blijkt dat in de meeste gevallen de aangevraagde voorzieningen worden toegekend. Bij eventuele misverstanden worden de problemen vaak voorafgaand aan het examen of op de dag van het examen opgelost door de locatievoorzitter. Uit de rapportage van LBVSO blijkt dat melding in veel gevallen pas na het examen wordt gedaan. In dat geval is het vaak niet meer mogelijk om een misverstand te herstellen.

Toelichting

Verbeteragenda staatsexamen vo

- Op 29 september jl. heeft u de Kamer geïnformeerd over het bieden van een extra herkansingsmogelijkheid aan diplomakandidaten en het bieden van een duimregeling aan staatsexamenkandidaten conform de motie Van Meenen c.s.² In deze brief bent u ook ingegaan op de verbeteragenda van het staatsexamen vo, waarbij u heeft aangegeven dat met het uitvoeren

---

² Kamerstuk 31289, nr. 521

van de verbeteragenda er geen ruimte meer is voor aanvullende beleidsveranderingen in de komende jaren.

Datum
5 december 2022

- Met de verbeteragenda wordt toegewerkt naar een toekomstbestendige staatsexamenorganisatie waarbij eind 2024 door het CvTE kansrijke scenario's worden opgeleverd. Na 2024 moet de uitvoerbaarheid van deze over scenario's worden uitgewerkt in impactanalyses en uitvoeringstoetsen. Op basis hiervan kan worden bepaald welke structurele aanpassingen gedaan kunnen worden aan het staatsexamensysteem.
- De lopende onderzoeken en experimenten binnen de verbeteragenda zijn randvoorwaardelijk voor het toekomstbesteding maken van de staatsexamenorganisatie. Hierna kan op termijn mogelijk gemaakt worden dat onder andere alle staatsexamenkandidaten een herkansingsmogelijk wordt geboden, kandidaten eerder inzicht gegeven kan worden in reeds behaalde resultaten en het staatsexamen beter aansluit bij de wensen en behoeften van vso-kandidaten.
- Het uitvoeren van de verbeteragenda vraagt veel van de uitvoering (het CvTE en DUO) en gebeurt naast de reguliere uitvoering van het staatsexamen. Door gedurende de looptijd van de verbeteragenda extra opgaves neer te leggen bij de staatsexamenorganisatie wordt de uitvoering van de verbeteragenda, en daarmee toewerken naar een structurele aanpassing van het staatsexamen, vertraagd.

Inzicht in cijfers

Eerder dit jaar is door het lid Van Meenen via schriftelijke vragen³ en in het debat over het NP Onderwijs van 24 mei jl. aandacht gevraagd voor het eerder bekend maken van resultaten aan staatsexamenkandidaten. Kandidaten krijgen de resultaten van het centraal examen op dit moment na afloop van het college examen. Hierdoor kunnen kandidaten in hun voorbereiding op hun college-examens geen rekening houden met hun uitgangspositie op basis van hun CE resultaten. U heeft in het debat aangegeven dat u zich maximaal wilt inspannen om dit mogelijk te maken maar dat u daarbij wel afhankelijk bent van de mogelijkheden binnen de uitvoering. Voor het eerder bekend kunnen maken van de resultaten zijn zowel aanpassingen in de jaarplanning van de staatsexamens nodig, als systeemaanpassingen. Deze veranderingen zijn onderdeel van de verbeteragenda maar kunnen niet versneld worden ingevoerd. Naar aanleiding van het debat is er met de examenketen gesproken over een mogelijke tijdelijke oplossing, om de periode tot de implementatie van de acties uit de verbeteragenda te overbruggen. Een tijdelijke oplossing zou wellicht mogelijk zijn, maar heeft twee nadelen:

- Het is op dit moment niet mogelijk te garanderen dat alle resultaten gecorrigeerd en bekend zijn voorafgaand aan de mondelinge college-examens. Hiermee ontstaat een ongelijke uitgangspositie tussen kandidaten die hun resultaat wel weten en kandidaten die hun resultaat niet weten.
- Een tijdelijke oplossing is erg arbeidsintensief en foutgevoelig, omdat (deels) buiten de bestaande systemen en processen moet worden gewerkt.

---

³ Kamerstukken II, 2021-22, 2022Z09111

Daarnaast is er voor een tijdelijke oplossing eerst een analyse nodig van DUO, wat tot een vertraging zou kunnen leiden op diverse projecten binnen de verbeteragenda, die juist tot een structurele oplossing moeten gaan leiden. In uw brief⁴ aan de Kamer van 29 september jl. over de uitvoering van moties op het terrein van het staatsexamen heeft u ook aangegeven dat: "Zoals het CvTE beschrijft in bijgevoegde brief vraagt het uitvoeren van deze projecten en de in deze brief aangekondigde maatregelen het uiterste van de examenketen. Met het uitvoeren van de agenda is daarmee ook geen ruimte voor aanvullende beleidsveranderingen." Een tijdelijke oplossing zou de facto een aanvullende beleidsverandering zijn en de examenketen adviseert daarom om niet voor een tijdelijke oplossing te kiezen, maar te blijven werken aan een structurele oplossing. Een nadere toelichting op dit vraagstuk vindt u in bijlage 5. In de Kamerbrief is opgenomen dat binnen de verbeteragenda aan de structurele oplossing wordt gewerkt.

Datum
5 december 2022

Financiële consequenties

- Bij VJN 2022 zijn voor de uitvoering van de verbeteragenda middelen toegekend. In deze claim is extra capaciteit geregeld voor de uitvoeringsorganisatie zodat naast de reguliere uitvoering van het staatsexamen ook capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering van de verbeteragenda. In totaal gaat het om € 1,9 mln. in 2022 voor DUO en CvTE, aflopend naar structurele toekenning van € 0,55 mln. vanaf 2024.
- Bij de start van de verbeteragenda was nog niet in detail bekend wat de verwachte kosten (personeel en materieel) waren voor de verschillende acties onder de verbeteragenda. Inmiddels is door het CvTE en DUO kenbaar gemaakt dat voor de uitvoering van de verbeteragenda en daarmee het kunnen opleveren van resultaten eind 2024 een intensivering nodig is.
- Indien er geen extra middelen beschikbaar komen voor de verbeteragenda is het niet mogelijk om alle onderzoeken en pilots onder te verbeteragenda uit te voeren en zal dit ertoe leiden dat structurele aanpassingen aan de staatsexamenorganisatie vertraging oploopt.
- Op dit moment wordt toegewerkt naar een claim bij VJN 2023 waarbij voor een periode totdat structurele aanpassingen gedaan worden aan de staatsexamenorganisatie, extra middelen en capaciteit gevraagd wordt voor de uitvoering. U wordt hierover in februari/maart 2023 geïnformeerd.
- De verwachting is dat de kosten uitkomen op circa € 0,7 mln. per jaar voor het CvTE en DUO.

Krachtenveld

De hoofdlijnen van deze brief zijn op ambtelijk niveau besproken met vertegenwoordigers uit het vso-veld (waaronder LBVSO) en het particulier onderwijs. Er werd enthousiast gereageerd op de onderzoeken die deel uit maken van de verbeteragenda. Het CvTE onderhoudt regelmatig contact met relevante partijen over de onderzoeken die plaatsvinden en zal hen ook betrekken bij voorstellen die op basis hiervan zullen worden opgesteld (in 2023 en 2024).

Moties en toezeggingen staatsexamen

---

⁴ Kamerstukken II, 2022-23, 31 289, nr. 521

- Met het verzenden van deze Kamerbrief zijn er geen openstaande moties of toezeggingen meer op het gebied van het staatsexamen.

Datum
5 december 2022

Overzicht bijlages bij Kamerbrief

Bijlage 1	Staatsexamenmonitor 2022
Bijlage 2	Brief CvTE over stand van zaken uitvoering motie De Hoop en Van Meenen en Verbeteragenda staatsexamens vo
Bijlage 3	Voortgangsrapportage verbeteragenda vo
Bijlage 4	Staatsexamenrapportage LBVSO
<i>Bijlage bij nota</i>	
Bijlage 5	Notitie over eerder inzicht in cijfers